

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 613/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Richardom Schwarzom, Podzámska 32, Nové Zámky, proti postupu Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Cob 18/2022 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cob 134/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Cob 18/2022 o postúpení veci následne vedenej Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 7 Cob 134/2023, ako aj vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Cob 18/2022. Sťažovateľ navrhuje zrušenie postúpenia veci, ako aj určenie, že na konanie o odvolaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7 Cob 134/2023 je príslušný Krajský súd v Nitre. Zároveň požaduje uloženie príkazu Krajskému súdu v Nitre konať v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Cob 18/2022 bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľ napokon navrhuje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom Okresným súdom Komárno (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 Cb 37/2019 vo veci nahradenia prejavu vôle v procesnom postavení žalovaného 1. Vo veci vydal okresný súd 18. októbra 2021 rozsudok č. k. 4 Cb 37/2019-857, proti ktorému podala žalobkyňa [REDACTED] odvolanie. Spis bol predložený Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o odvolaní 27. januára 2022.

3. Krajský súd v Nitre listom č. k. 15 Cob 18/2022-999 z 28. septembra 2023 sťažovateľa informoval s odvolaním sa na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Ndob 5/2023 zo 16. augusta 2023, že pri skúmaní funkčnej príslušnosti podľa § 40 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) rešpektoval závery vyjadrené v predmetnom uznesení a dospel k záveru, že na konanie o odvolaní žalobkyne je podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP funkčne príslušný Krajský súd v Bratislave, ktorému bude vec postúpená na ďalšie konanie podľa § 43 ods. 1 CSP. Krajský súd v Nitre akcentoval, že v konkrétnych okolnostiach veci ide o konanie o odvolaní, ktoré bolo začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023. Podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bol na konanie o uvedenom odvolaní funkčne príslušný Krajský súd v Nitre, pričom s účinnosťou od 1. júna 2023 je podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP na konanie o obchodnoprávných sporoch podľa § 22 písm. d) CSP príslušný Krajský súd v Bratislave, keďže prechodné ustanovenie § 471c CSP výslovne neupravilo, že konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončí na súde funkčne príslušnom podľa predpisov účinných do 31. mája 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta, že postúpením veci z Krajského súdu v Nitre Krajskému súdu v Bratislave došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, ako aj práva na zákonného sudcu. Argumentuje existenciou zbytočných priet'ahov v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 15 Cob 18/2022.

5. Sťažovateľ namieta, že uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2023, na ktoré pri postúpení veci odkázal Krajský súd v Nitre, je nesprávne, pričom nevyhnutné bolo postupovať podľa prechodných ustanovení, predovšetkým § 471c CSP. Dôvodová správa k predmetnému ustanoveniu uviedla, že konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023. S prihliadnutím na uvedené došlo k porušeniu základného práva na zákonného sudcu a práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

6. Existenciu zbytočných priet'ahov v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 15 Cob 18/2022 sťažovateľ odôvodňuje celkovou dĺžkou odvolacieho konania, ktoré trvá viac ako 21 mesiacov. Zdôrazňuje, že predložená vec nie je právne ani fakticky zložitá. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že kvôli konaniu vedenému Krajským súdom v Nitre bolo prerušené konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 5 Cb 144/2019 o zaplatenie sumy 150 000 eur, v ktorom sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalobcu.

7. Sťažovateľ zdôrazňuje, že svojím správaním neprispel k vzniku zbytočných prietáhov. Postup Krajského súdu v Nitre sa, naopak, vyznačuje nečinnosťou, keď od predloženia veci odvolaciemu súdu 27. januára 2022 nebol vykonaný žiadny procesný úkon.

8. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje existenciou značnej ujmy. Poukazuje v tomto smere na konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 5 Cb 144/2019, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako žalobca a nemôže sa domôcť svojich práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práv na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a na zákonného sudcu v súvislosti s postúpením veci z Krajského súdu v Nitre Krajskému súdu v Bratislave, ako aj námietka existencie zbytočných prietáhov v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 15 Cob 18/2022.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, základného práva na zákonného sudcu a práva na spravodlivé súdne konanie postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Cob 18/2022 o postúpení veci následne vedenej Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 7 Cob 134/2023:

11. V kontexte zásadnej námietky atakujúcej základné právo na zákonného sudcu ústavný súd akcentuje, že prvoradým účelom predmetného základného práva vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v procesných kódexoch pre posudzovaný prípad a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov. Potom nasleduje obsadenie súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákonoch vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelenia vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon (m. m. IV. ÚS 116/2011, I. ÚS 249/2017).

12. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu vo veci uplatnenia svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo

na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36).

13. V kontexte predostretej sťažostnej argumentácie ústavný súd v prvom rade poukazuje na zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

14. Podľa § 40 a nasl. CSP o postúpení sporu v prípade, že súd zistí, že nie je príslušný na jeho prejednanie, sa nevydáva rozhodnutie. O postúpení veci sa však upovedomí žalobca a žalovaný len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená. Ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané.

15. Aj keď z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku nevyplýva pre sporovú stranu možnosť domáhať sa ochrany svojich práv na zákonného sudcu priamo v súvislosti s postúpením veci príslušnému súdu, námietka porušenia zákonného sudcu, resp. nesprávne obsadeného súdu v súvislosti s takýmto postúpením môže byť vznesená v rámci dovolacieho dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého možno v dovolaní proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí namietat', že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

16. Z predmetných zákonných ustanovení vyplýva, že platná právna úprava civilného sporového konania poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci nesprávne obsadeným súdom, a to (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) prostredníctvom dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci (pozri tiež IV. ÚS 5/2019). Teda napriek tomu, že Krajský súd v Nitre postúpil vec sťažovateľa Krajskému súdu v Bratislave bez rozhodnutia, sťažovateľ ako strana v spore má k dispozícii prostriedok nápravy, ktorým sa môže dovolávať nápravy procesného pochybenia formou opravného prostriedku vo veci samej, a to dovolania podaného podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodol nesprávne obsadený súd.

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme civilného sporového konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, hoci prípustný až po rozhodnutí vo veci samej. Za týchto okolností považuje ústavný súd za neprípustné, aby v danej fáze konania vstupoval do jeho priebehu a nahrádzal tak právomoc všeobecných súdov, keďže sťažovateľ má k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého môže uplatniť ochranu svojich označených práv a namietat' (rovnako ako v ústavnej sťažnosti) aj nesprávny postup pri postúpení veci s následkom porušenia základného práva na zákonného sudcu. Ústavný súd tak v tejto etape súdneho konania nie je oprávnený

korigovať prípadné pochybenia procesného postupu všeobecného súdu v sťažovateľom nastolenej čiastkovej otázke (m. m. II. ÚS 209/2019).

18. Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa ako predčasnú, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

19. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáhoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

20. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

21. Ústavný súd zastáva názor, že iba samotná dĺžka predmetného odvolacieho konania aj napriek tomu, že odvolací súd vo veci doteraz nerozhodol, sama osebe nebola takej povahy, aby len na jej základe bolo možné v okolnostiach danej veci vysloviť namietané porušenie práv sťažovateľa, resp. že doba konania vedeného Krajským súdom v Nitre zasiahla z dôvodov, za ktoré nesie zodpovednosť odvolací súd, samotnú podstatu a účel základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy takým závažným spôsobom, že by to odôvodňovalo prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03).

22. Pokiaľ sťažovateľ namieta nečinnosť odvolacieho súdu v trvaní viac ako 20 mesiacov, ústavný súd dáva do pozornosti, že úlohou odvolacieho súdu je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto odvolací súd spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 385 CSP). To však (aj vzhľadom na predmet konania) nevyhnutne neznamená, že odvolací súd sa vecou dosiaľ nezaoberal.

23. Hoci v konkrétnej veci sťažovateľa dĺžka odvolacieho konania nebola optimálna, ústavný súd nevyhodnotil sťažovateľom tvrdenú nečinnosť Krajského súdu v Nitre svojou intenzitou za závažnú do takej miery, aby dosiahla ústavnoprávny rozmer. K takémuto záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v zmysle,

že dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 203/2021).

24. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Cob 18/2022 odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu